

CO₂ voetafdruk toerisme

In dit deelhoofdstuk wordt de gemiddelde CO₂ voetafdruk van toerisme als trend over de jaren uitgediept, (hetgeen uiteraard bemoeilijkt wordt door de Corona-crisis). Daarnaast wordt gekeken naar de impact die toerisme kan hebben op duurzaamheid, naar de doelen die zijn geformuleerd om deze impact te verkleinen en naar wat er in de MRA bovengemeentelijk speelt op dit thema. Ten slotte worden dwarsverbanden met andere indicatoren omschreven.

CO₂ voetafdruk toerisme in de MRA

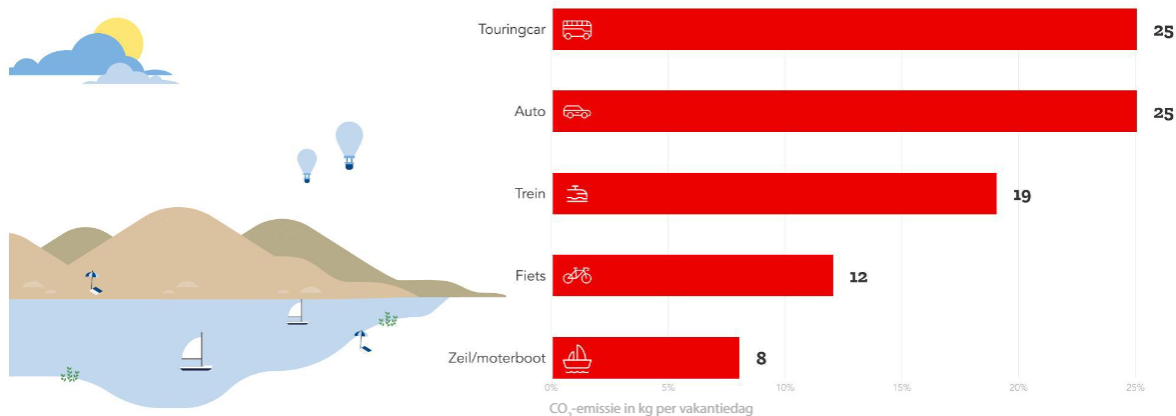
Het rapport toerisme MRA 2020-2021¹ geeft inzicht in de impact op het klimaat van het reisgedrag van vakanties in Nederland. De beschikbare data geven een indicatie van de CO₂-impact van een vakantiedag in Amsterdam. Er zijn helaas nog geen cijfers beschikbaar voor de hele MRA. De CO₂ emissie in toerisme wordt berekend op basis van de afgelegde reisafstand van het vervoermiddel.

In 2019 was de CO₂ voetafdruk van toeristische reizen naar Amsterdam 5,38 Mton, 9% meer dan in 2018 (4,9 Mton). Hierbij speelt het vervoermiddel van de toerist en het land van herkomst een belangrijke rol. Ook wordt gekeken naar de uitstoot tijdens de reis naar Amsterdam van de Nederlandse en buitenlandse toeristen die in de stad overnachten. Dit is exclusief de uitstoot van de dagbezoekers en de uitstoot van het verblijf en activiteiten. De vliegreizen van de langeafstand bezoekers zorgen voor hogere CO₂-emissies dan de reizen van de bezoekers uit Nederland en de buurlanden die meestal per trein of auto komen. Ook heeft de verblijfsduur van toeristen invloed op de totale jaaruitstoot. Wanneer bezoekers een langere aaneengesloten periode in een bestemming doorbrengen, wordt de totale jaaruitstoot gerekend per overnachtingen kleiner. In 2020 was er een sterke daling van de CO₂ voetafdruk van toerisme door de corona pandemie. Toeristen kwamen van minder ver en vlogen minder, in 2020 was de CO₂ voetafdruk in totaal 0,98 Mton en in 2021 0,8 Mton.

Voor vakanties binnen Nederland geldt dat de vervoermiddelen touringcar (25 kg CO₂ per vakantiedag incl activiteiten), auto (25 kg CO₂ per vakantiedag) en trein (19 kg CO₂ per vakantiedag) de hoogste CO₂-impact hebben. Dit is te zien in figuur 1.

¹ [OIS, Toerisme MRA 2020-2021, 2022.](#)

Vakanties in Nederland

Figuur 1 - CO₂-uitstoot per modaliteit voor vakanties in Nederland

Het type accommodatie voor vakanties in Nederland is ook bepalend voor de omvang van de CO₂-uitstoot. Per vakantiedag zorgt het verblijf in een hotel voor 36 kg CO₂. Naast deze accommodatie zijn appartementen (31 kg CO₂ per vakantiedag) en caravan, camper (25 kg CO₂ per vakantiedag) het meest 'vervuilend'.

Het onderzoek 'Ontwikkelperspectief toerisme en recreatie MRA uit 2022 bevat prognoses die laten zien dat de komende jaren een (forse) groei wordt verwacht van het aantal recreanten en toeristen in de MRA. Dit gaat leiden tot een grotere CO₂ voetafdruk van toerisme in de MRA. Voor 2030 worden in de MRA 30 miljoen overnachtingen verwacht en 517 recreatieve activiteiten. Door meer regie en sturing op het type toerist, de verblijfsduur en de mobiliteitskeuzes, kan de CO₂ voetafdruk van toerisme beïnvloed worden. Instrumenten als bestemmingsplan, belastingheffing, regulering en marketing kunnen ingezet worden om de voetafdruk te verkleinen.

CO₂ voetafdruk toerisme in de MRA t.o.v. beleidsmatige doelstellingen

Momenteel zijn er geen internationaal of nationaal vastgelegde doelstellingen om de CO₂-voetafdruk van de toerisme sector te verkleinen. Hoewel er erkend wordt dat de sector verantwoordelijk is voor een grote hoeveelheid CO₂-uitstoot en andere negatieve impacts op natuur en milieu, zijn er nog geen bindende afspraken gemaakt om deze impact te verkleinen.

Wel zijn er enkele bewegingen binnen de sector met voornemens op het gebied van duurzaamheid. Zo is door de Wereldorganisatie voor Toerisme (UNWTO) vastgelegd wat duurzaam toerisme inhoudt. Daarnaast vond in 2021 in de Portugese stad Evora een klimaatop voor de reisindustrie plaats. Hoewel hier 5 actiepunten voor de verduurzaming van de sector uitkwamen, zijn dit geen harde doelstellingen.

Wat gebeurt er in de regio?

Binnen de MRA heeft het platform Economie in 2017 de herijkte '[Strategische Agenda Toerisme in de MRA 2025](#)' vastgesteld. In het najaar van 2022 wordt een actuele uitvoeringsstrategie MRA Toerisme & Recreatie verwacht waarin duurzaamheid een grote rol zal spelen. Daarin staat daarnaast een programmalijn duurzaam toerisme en reactie met stimulerings- en reguleringsmaatregelen die erop gericht zijn de sector te verduurzamen en socialer te maken, de kwaliteitsbezoeker aan te trekken en te sturen op mobiliteitskeuzes (zo duurzaam mogelijk).

Daarnaast vinden er in de deelregio's veel activiteiten plaats gericht op duurzaamheid. Een voorbeeld is het programma impact ondernemen in Haarlem. Er komt steeds meer aandacht voor de 'last mile' en

duurzame vervoersmogelijkheden (bijvoorbeeld elektrische bussen en rondvaartboten). Binnen het publiek-private samenwerkingsverband House of Hospitality werken opleiders, bedrijven, gemeente, brancheorganisaties en kennisinstellingen samen aan kwalitatief hoogwaardige hospitality, een duurzame en uitdagende hospitality-arbeidsmarkt en toekomstbestendig hospitality-beroepsopleiding. De Toerisme Top 2022 wordt dit najaar in de MRA georganiseerd. Het event op 26 september in Almere staat in het teken van verduurzaming. Voor het thema dit jaar wordt aangesloten bij de roadmap 'De weg naar klimaatneutraal toerisme' die ontwikkeld wordt door de werkgroep Verduurzaming van de Taskforce Samenwerking Gastvrijheidseconomie. Deze roadmap verkent wat nodig is om bestemming Nederland te verduurzamen, hoe dit meetbaar gemaakt kan worden en welke acties nodig zijn te realiseren. Het is een gezamenlijk traject van ministerie, CELTH, branches, ondernemers, NBTC, DMO's, NGO's en steden, regio's. De roadmap levert een zo volledig mogelijk overzicht van de uitdagingen, kansen en belemmeringen op de weg naar een duurzamere toekomst. De roadmap wordt op de Toerisme Top gepresenteerd.

Als uitwerking van de uitvoeringsstrategie toerisme en recreatie 2023-2030 wordt gewerkt aan een MRA data dashboard waarin ook duurzaamheidsindicatoren over toerisme worden opgenomen.

Ten slotte lopen er ook veel initiatieven vanuit marktpartijen. Zo is er de pilot koplopersgroep circulaire hotels in Amsterdam. Destinatiemarketing organisaties zijn bezig om SDG'S uit te werken in hun activiteiten bijvoorbeeld met nadruk op lokaal voedsel en fietsfaciliteiten. De meeste hotels werken daarnaast aan energie/waterbesparing en er lopen verschillende initiatieven rondom voedselverspilling.

Dwarsverbanden

Momenteel is er nog geen data beschikbaar voor specifiek de toeristische activiteiten en de bijbehorende CO₂ voetafdruk in de MRA. De data die hierboven uiteen is gezet is een schatting op basis van het reisgedrag richting en in Amsterdam (en het landelijk gemiddelde). Ook is het nog moeilijk om te bepalen welk deel van de CO₂-uitstoot binnen de MRA afkomstig is van toeristen en voor hoeveel uitstoot toeristen in de toekomst kunnen zorgen. Dit maakt het lastig om richting te geven aan de toekomstige ontwikkelingen. Omdat het aantal lange afstand toeristen en hun toekomstige verblijfsduur in de MRA niet bekend is, is het moeilijk om kwantitatieve doelen voor de totale CO₂ emissie van toerisme te formuleren. Voor de CO₂ reductie kan er wel gestuurd worden op de keuzes die toeristen maken en die de sector maakt voor de ondernomen activiteiten, vervoer en verblijfsduur. Na de coronacrisis worden er meer toeristen verwacht in de regio, maar zoals eerder beschreven is de CO₂ voetafdruk van toeristen niet per se afhankelijk van de hoeveelheid reizigers maar meer van de afstand die reizigers afleggen om naar Nederland/de MRA toe te komen.

Hoewel veel zaken rondom de CO₂ voetafdruk van toerisme onduidelijk zijn, is het wel duidelijk dat er meerdere dwarsverbanden zijn met andere indicatoren in deze rapportage. In aanvulling op de duurzaamheidsdoelstellingen in de MRA, ligt er ook een opgave om te werken aan een duurzame en toekomstbestendige sector. Hier liggen kansen om meer duurzame banen te creëren en de CO₂ voetafdruk en de ecologische impact van toerisme in de MRA te verkleinen. Acties rond duurzame mobiliteit hebben effect voor de toerist, als ook voor de inwoner, de recreant. Daarnaast bestaat er ook een link tussen de voetafdruk van toerisme en de afvalstromen, productieketens en duurzame energie in de MRA. De toerismesector draagt bijvoorbeeld veel bij aan het genereren van plastic afval. Denk aan door toeristen gebruikte flesjes, rietjes en tasjes. Onderzoek toont aan dat de hoeveelheid afval die per hotelkamer wordt gegenereerd twee keer zo groot kan zijn als een gemiddeld huishouden in dezelfde regio². Met oog voor de klimaat effecten en behoud van (kwetsbare) natuur zijn hier nog stappen te zetten.

² [MVO, Tourism Plastic Pledge: 150 bedrijven tekenen voor minder plasticvervuiling, z.d.](#)

Conclusies

- In 2019 was de CO₂ voetafdruk van toeristische reizen naar Amsterdam 5,38 Mton, 9% meer dan in 2018 (4,9 Mton). (Cijfers voor totale MRA nog niet beschikbaar).
- In 2020 was er een sterke daling van de CO₂ voetafdruk van toerisme door de corona pandemie. Er kwamen minder toeristen, ze kwamen van minder ver en vlogen minder. In 2020 was de CO₂ voetafdruk in totaal 0,98 Mton en in 2021 0,8 Mton.
- Het onderzoek Ontwikkelperspectief toerisme & recreatie MRA 2022 laat zien dat er een (forse) groei wordt verwacht van het aantal recreanten en toeristen. De CO₂ voetafdruk kan fors groeien in de toekomst. Voor 2030 worden in de MRA 30 miljoen overnachtingen verwacht en 517 recreatieve activiteiten.
- In de sector is groeiende aandacht voor duurzaamheidsmaatregelen, vooral ook ingegeven door stijgende kosten.
- De overheid kan instrumentarium inzetten om de voetafdruk te verkleinen. Denk daarbij aan instrumenten als bestemmingsplan, belastingheffing, regulering en marketing.
- Door gebrek aan data is het nog moeilijk om te bepalen welk deel van de CO₂-uitstoot binnen de MRA afkomstig is van toeristen en voor hoeveel uitstoot toeristen in de toekomst kunnen zorgen. Dit maakt het vooralsnog lastig om richting te geven aan de toekomstige ontwikkelingen.